

Sari Forsman-Hugg, Pekka Kinnunen, Päivi Kujala, Mauri Yli-Liipola

Kansainväliset jännitteet tuovat epävarmuutta ruokamarkkinoille

Helsinki 2025

JULKIVAPAA 3.4. KLO 10.00

PTT-ennusteet 3/2025

Maa- ja elintarviketalous - kevät 2025

Kansainväliset jännitteet tuovat epävarmuutta ruokamarkkinoille

Sari Forsman-Hugg, Pekka Kinnunen, Päivi Kujala ja Mauri Yli-Liipola

3.4.2025

Pellervon taloustutkimus PTT

**Eerikinkatu 28 A
00180 Helsinki
Sähköposti ptt@ptt.fi**

ISSN 1799-9340

Ennuste

Ennuste.....	2
Maakaasun hinnan nousu heijastuu lannoitteisiin	3
Viljakauppa jatkuu maailman myllerryksestä huolimatta	5
Maidon vahva kysyntä nostaa tuottajahintaa Suomessa	7
Kiina ja Yhdysvallat avainasemassa maailman lihamarkkinoilla	8
Naudanlihamarkkina hakee tasapainotilaa kotimarkkinoilla	9
Maatalouden yrittäjätulo kääntyy hieman kasvuun.....	10
Ruuan hinta maltilliseen nousuun.....	11
Yhdysvaltojen tullipolitiikasta välillisiä vaikutuksia Suomeen	13

Vahva kysyntä nostaa maidon tuottajahintaa Suomessa. Tämä vahvistaa myös maatalouden yrittäjätuloa tänä vuonna. Ruuan hinnassa on maltillista nousupainetta. Trumpin hallinnon arvaamaton tullipolitiikka voi tuoda epäsuoria vaikutuksia alalle, mutta niiden mittakaavaa on vaikea ennakoida.

Kevään ennuste on laadittu tilanteessa, jossa taloudelliset ja geopolittiset riskit globaalissa toimintaympäristössä ovat poikkeuksellisen suuria. Kansainvälisen politiikan tapahtumat määrittävät väistämättä Euroopan ja Suomen talouskehitystä ennustekauden aikana. Ukrainan ja Venäjän välille saatetaan solmia aselepo, mikä tulkitaan positiiviseksi käänteeksi, vaikka pysyvää rauhaa tuskin saavutetaan tänä vuonna. EU:ssa sovitaan isosta finanssipoliittisesta elvyttävästä paketista, mikä näkyy yritysten ja kuluttajien luottamuksen paranemisena.

Donald Trumpin hallinnon keskimääräistä korkeammalle tasolle asettamat tullit ovat negatiivinen asia globaalille taloudelle. Tullit ja vastatullit lisäävät kansainvälisen kaupan jännitteisyyttä ja sekoittavat myös maa- ja elintarviketalouden kansainvälistä kauppaa ja vaikuttavat sektorin markkinadynamiikkaan. Tullien tasoon ja pysyvyyteen liittyy markkinoiden ennustettavuuden kannalta suurta epävarmuutta.

Euroopan komissio julkaisi helmikuussa maatalous- ja ruokavision tulevan maatalouspolitiikan suunnasta. Komission tavoitteena on parantaa Euroopan unionin kilpailukykyä muun muassa sääntely-ympäristöä parantamalla. Samalla kuitenkin Eurooppa varautuu lisääntyneeseen sodanuhkaan lisäämällä puolustusmenoja ja suuntaamalla investointeja sotatarvikevarusteluun. Komissio tulee antamaan tulevan rahoituskauden rahoituskehitysehdotuksen heinäkuussa.

Maakaasun hinnan nousu heijastuu lannoitteisiin

Lannoitteiden hinta on laskenut reippaasti kahden viime vuoden aikana. Vuoden 2025 alussa typpilannoitteiden hinnat ovat nousseet johtuen erityisesti maakaasun hinnan noususta. Maakaasun hinta Euroopassa nousi voimakkaasti viime vuoden lopulla, ja on viime kuukausien heilahteluista huolimatta huomattavasti kalliimpaa viime vuoteen verrattuna. Euroopassa typpilannoitteiden hinnat ovatkin olleet nousussa alkuvuonna. EU on vahvistamassa pyrkimyksiä irtautua venäläisistä lannoitteista, ja Euroopan komissio onkin suunnitellut tullimaksuja venäläiselle ja valkovenäläisille lannoitteille. EU:n ja Venäjän

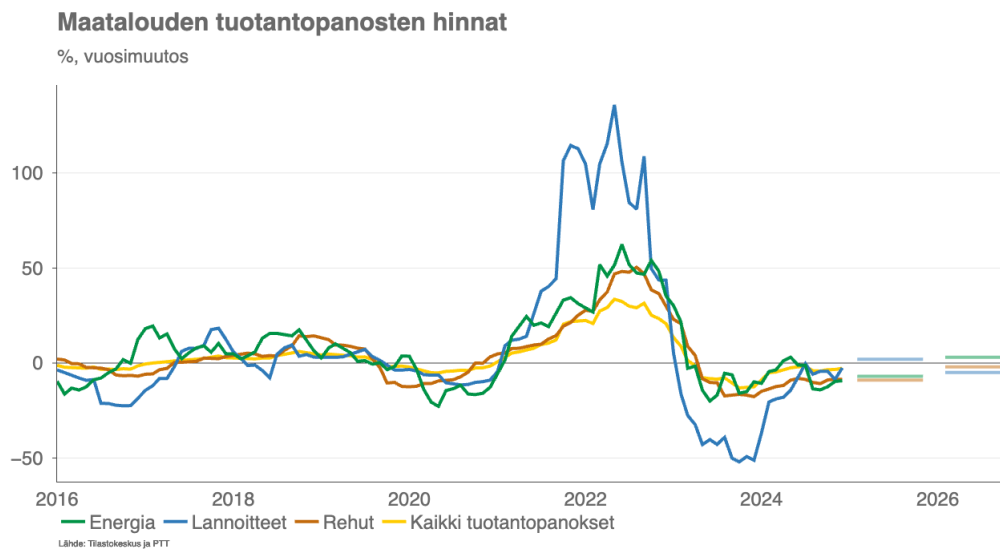
välisiä lannoitteisiin ja niiden raaka-aineisiin kohdistuvia pakotteita ja vastapakotteita tuskin tullaan purkamaan ainakaan tämän vuoden aikana. Tänä vuonna lannoitteiden hinnat nousevat keskimäärin 2 prosenttia. Mahdollisen rauhansopimuksen myötä poistuvat pakotteet lisääisivät huomattavasti lannoite-tarjontaa Euroopassa, mikä laskisi hintoja.

Energian hinnat laskevat ennustekauden aikana. Erityisesti öljyn hinta on laskenut viime vuonna. Öljyn tarjonta säilyy tavanomaisella tasolla samalla kun maailmantalouden heikko talouskasvu maailmanlaajuisesti pienentää öljyn kysyntää tänä vuonna, mikä näkyy öljyn hinnan hienoisena laskuna. Sähkön hinta on pysynyt maltillisena viime vuonna, ja sama kehitys jatkuu ennustekauden aikana, vaikka ajoittaisia hintapiikkejä tullaan myös näkemään.

Rehujen hinnat laskevat tänä vuonna. Parin viime vuoden aikana viljasadot ovat olleet Suomessa tavanomaista heikkolaatuisempia lisäten rehuviljan tarjontaa. Rehujen hintojen vuosimuutos oli negatiivinen vielä vuoden lopulla. EU-tasolla erityisesti rehulaatuisen ohran ja vehnän sekä rapsin hinnat ovat nousseet edelliseen vuoteen verrattuna, kun taas rehukauran hinnat ovat jatkaneet tasaista laskua. Kansainvälisesti soijan hinta on ollut voimakkaassa laskussa vuodesta 2023 lähtien. Ennustekaudella Suomessa rehujen kysyntä pysyy suhteellisen vakaana.

Rakennuskustannukset olivat viime vuonna hienoisessa nousussa, joka jatkuu myös tänä vuonna. Maatalouden investoinnit ovat kasvaneet viime vuosiin nähden. Energiainvestoinnit ovat edelleen merkittävä investointikohde, mutta myös erityisesti maitosektorilla investointien määrä on kääntynyt kasvuun usean hiljaisemman vuoden jälkeen.

Kokonaisuudessaan tuotantopanosten hinnat laskevat tänä vuonna kolme prosenttia. Kehitykseen liittyy kuitenkin paljon epävarmuutta. Muutokset sotatilanteessa ja aseleponeuvotteluissa näkyvät nopeasti monien tuotantopanosten hinnoissa, mikä voi lisätä hintojen lyhytaikaista heiluntaa. Sotatoimien jatkuminen tai eskaloituminen kasvattaisi epävarmuutta markkinoilla nostaen tuotantopanosten hintoja. Ensi vuonna EU:hun kaavailtu finanssipoliittinen elvytys kiihdyttää talouskasvua, mikä voi näkyä myös tuotantopanosten hintatason nousuna.

Viljakauppa jatkuu maailman myllerryksestä huolimatta

Kevään edetessä huoli maailman syysviljojen talvehtimisesta vähenee ja hinnat kääntyvät hienoiseen laskuun tyypilliseen tapaan satokauden lähestyessä loppuaan. Venäjän vehnäsadon ennustetaan jäävän tulevalla kaudella selvästi viime kautta heikommaksi erityisesti syysviljojen haasteiden vuoksi. Myös Venäjän vehnän viennin odotetaan vähenevän merkittävästi. Sen sijaan Ranskan ja koko EU:n vehnäsadon näkymät ovat varsin optimistiset jo tässä vaiheessa.

Huolimatta viljamarkkinoiden vakaista näkymistä markkinoilla on myös paljon epävarmuuksia. Keskeisenä nimittäjänä on Venäjän ja Ukrainan välinen sota ja sen kehityspolut, mutta myös isojen tuojamaiden, kuten Kiinan, Turkin ja Egyptin kysynnässä tapahtuvat vaihtelut. Suurin vaikutus tulee Kiinan oman viljantuotannon lisäämisestä sekä Yhdysvaltojen ja Kiinan tulleistä ja vastatuulleistä. Näiden vuoksi Kiinan vehnän ja maissin tuonti on pudonnut vuodentakaiseen verrattuna lähes nollaan. Joulukuun vehnäfutuuri on kuitenkin seurannut pitkälti samaa kehitystä kevään futuurien kanssa. Tämä viestii siitä, että tarjonnan nähdään olevan hyvällä tasolla ensi syksynä.

Myöskään öljykasvien tarjonnassa ei ennakoida niukkuutta, ja hinnat ovat pääasiassa kehittyneet tasaisesti huolimatta ajoittaisista hintavaihteluista. Kauppasodan vaikutuksilta ei kuitenkaan olla tälläkään markkinalla välttytty. Tästä keskeisenä esimerkkinä on Kiinan kohdistama 100 prosentin tulli Kanadan rapsiin.

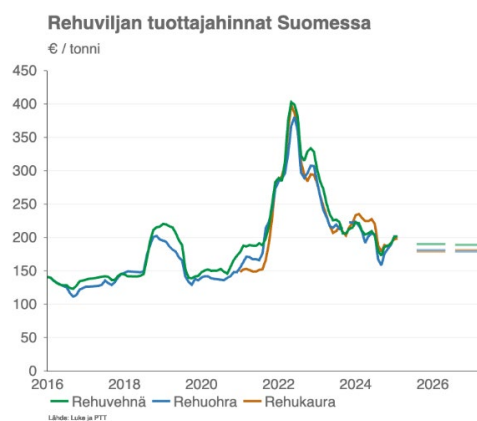
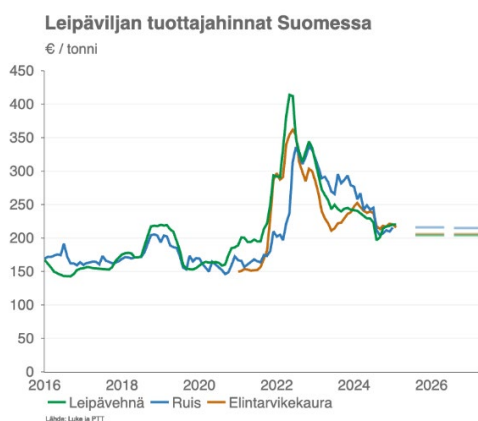
Tällä hetkellä viljan hintaa määrittävät ennen kaikkea sääolosuhteet

Suomen iso syksyllä kylvetty syysvehnäala on tulevana satovuonna huomion-arvoinen, sillä hyvä sato voisi mahdollistaa merkittävän vehnän viennin Suomesta, jos EU:n hintakehitys on suotuista. Kylvöalaennusteen (VYR) mukaan leipäviljojen kylvöala kasvaa hieman, kun taas rehuviljan kylvöala hieman pienenee. Öljykasvien tuotantoala kasvaa noin kolmanneksella.

Huolimatta kuluvan kauden viljasadon laatuhaasteista, elintarvikekelpoista viljaa on ollut riittävästi markkinoilla. Viljan tarjontaa näyttää riittävän satokauden loppuun asti. Niukkuutta on esiintynyt rehuohralla ja rukiilla. Rukiin kotimainen kulutus suhteessa tuotantoon on laskenut viime vuosina, ja jos kasvustot selviävät talvesta hyvin, markkinatilanne tasapainottuu.

Myös rehukauran markkinatilanne pysyy edelleen vaikeana, sillä hometoksien vuoksi tarjonta on runsasta. Rehukaura ole hintakilpailukykyinen vientiin ja kotimaassa sen hyödynnettävyys on rajallista. Osa tuotannosta ei myöskään täytä edes rehukauran laatuvaatimuksia. Elintarvikekauran vientikysyntä sen sijaan on ollut hyvä ja uudet vientisopimukset kohdistuvat syksylle.

Viljan hinnat ovat kevään aikana kääntyneet laskuun. Erityisesti epävarmuuden aikoina hintojen kiinnittäminen ennakkoon osalle tulevasta sadosta on erinomainen tapa hallita riskiä. Tulevana satovuonna viljan hintakehitys on rauhallinen, mutta epävarmuus Venäjän hyökkäyssodan käännteistä on suuri. Isot mahdolliset muutokset näkyvät välittömästi viljojen hinnoissa.

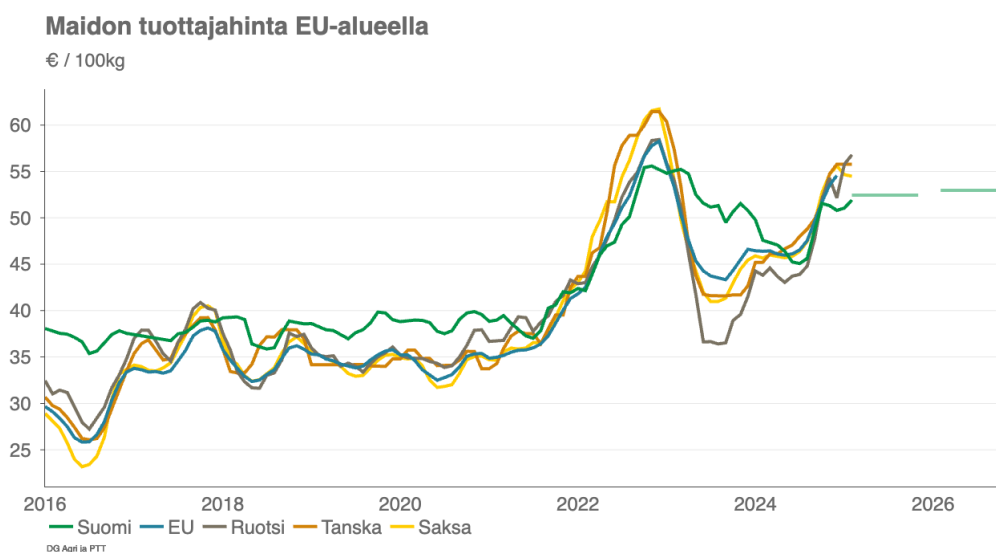

Maidon vahva kysyntä nostaa tuottajahintaa Suomessa

Maidon kysyntä maailmalla kasvaa edelleen. Maidon kysyntää lisää erityisesti Etelä- ja Itä-Aasian kulutuksen kasvu, vaikka samalla Kiinan vientikysyntä pienenee, koska Kiina kasvattaa omaa maidontuotantoa. Myös maidontuotanto jatkaa kasvua maailmanlaajuisesti noin 1,8 prosentin vuosivauhtia Intian ja Pakistanin ollessa suurimpia maidontuottajamaita. Tuotanto kasvaa myös useassa muussa maassa, kuten Uudessa Seelannissa. FAO:n maitotuotteiden hintaindeksi nousi helmikuussa 2025 korkeimmalle tasolle lokakuun 2022 jälkeen tärkeimpien maitotuotteiden (juustot, täysmaitojauhe) hintojen nousun myötä.

EU:ssa maidontuotanto kasvoi viime vuonna vajaan prosentin. Nähtävissä kuitenkin jo on, että maitotilojen määrän vähentyessä lehmämäärät pienenevät ja tuotanto laskee, koska keskituotoksen kasvu ei enää kompensoi karjamäärän vähenemistä. Sinikiehitauti vähentää maidon tuotantoa erityisesti Ranskassa.

Maidon kysyntä säilyy vakaana EU:ssa. Nestemäisten maitojen kulutus laskee, mutta maitojalosteiden kulutus kompensoi tätä laskua. Maidon keskimääräinen tuottajahinta EU-tasolla nousi viime vuonna, ja vuoden alussa hinta jatkoi hienoista nousua. Korkeiden maailmanmarkkinahintojen myötä EU:n voin ja rasvattoman maitojauheen vienti kasvoi vuonna 2024 merkittävästi, Yhdysvaltoihin voin vienti jopa 40 prosenttia. Siirtyminen korkean arvonlisän tuotteisiin kasvattaa viennin kokonaisarvoa.

Suomessa maidontuotanto jatkaa hienoista laskuaan ennustekaudella. Maidon tuottajahinta laski Suomessa viime vuonna vuositasolla noin 9 prosenttia, mutta kääntyi nousuun jo syksyn aikana maidon maailmanmarkkinahinnan nousun myötä. Suomen tuottajahinta on kuitenkin jäänyt jälkeen EU:n tuottajahinnan keskiarvosta, ja tänä vuonna tuottajahinta nousee kahdeksan prosenttia vahvan kysynnän myötä. Maidon tuottajahinta nousee myös hieman vuonna 2026.

Epävarmuutta maitomarkkinoille tuo erityisesti Yhdysvaltojen kaavailemat tullit EU:sta tuoduille tuotteille. Yhdysvallat on merkittävä juustojen vientimarkkina EU:lle ja myös Suomelle. Suomesta on viety Yhdysvaltoihin juustoja 10–15 miljoonan euron arvosta viime vuosina. Viennin mahdollinen vähentyminen asetettavien tullien myötä vaikuttaa maidon tuottajahintaan EU:ssa. Kiinan maitotuotteisiin kohdistuva vientitutkinta on vielä käynnissä, mikä tuo epävarmuutta Kiinan vientiin.

Kiina ja Yhdysvallat avainasemassa maailman lihamarkkinoilla

Epävarmuus ja kauppavirtojen uudelleenohjautuminen ovat läsnä myös lihamarkkinoilla. Syyt ovat sekä geopolittisia että markkinataloudellisia. Kiina on ilmoittanut suojatoimista naudanlihan tuontiin liittyen, mikä pakottaa suuria viemäitä, kuten Argentiinaa ja Brasiliää, osittain etsimään uusia markkinoita. Samaan aikaan Yhdysvaltojen ja Kiinan välinen kauppapoliittinen nokittelu on johtanut lukuisten naudanlihan vientilupien erääntymiseen.

Suurilla markkina-alueilla, kuten EU:ssa ja Yhdysvalloissa, naudanlihan tarjonta pysyy niukkana samalla kun kysyntä kasvaa, mikä on nostanut hintoja merkittävästi. Yhdysvalloissa kysynnän kasvu on pääosin kotimarkkinavetoista, ja tarjontavajetta on merkittävästi paikattu tuonnilla Australiasta.

EU:ssa naudanlihan kysynnän kasvu on suurelta osin vientivetoista, erityisesti Pohjois-Afrikan ja Lähi-Idän markkinoille. Markkinoita tasapainottaa tuonnin kasvu Yhdistyneestä kuningaskunnasta sekä EU:n ja Uuden-Seelannin vapaa-kauppasopimuksessa vahvistuneet kiintiöt.

Kiinan suojatoimilla on merkittävä rooli myös sianlihamarkkinoiden dynamikassa. Yhdysvaltojen tullipolitiikan kiristyminen voi kannustaa Kiinaa ohjaamaan vientituotteitaan vaihtoehtoisille markkinoille, esimerkiksi EU:hun. Jos EU vastaa tähän omilla suojatoimilla, Kiina saattaa kohdistaa vastatoimenpi-

teitä EU:n elintarvikevientiin. Esimerkkinä tästä on vuonna 2024 alkanut sianlihan polkumyyntitutkinta. Mikäli tutkinta etenee poliittisen signaalin sijaan konkreettisiksi rajoituksiksi, se voi vaikuttaa EU:n sianlihan vientiin. Kiinan sianlihan tuonnista noin puolet tulee EU:sta, joten EU:n sianlihan viennin rajoittaminen voisi johtaa merkittäviin hintamuutoksiin.

Suomelle EU:n sianlihan viennin väheneminen ei todennäköisesti aiheuttaisi suoria vaikutuksia, sillä Suomen sianlihamarkkinat ovat suhteellisen eriytyneet EU:n sisämarkkinoista. Epäsuorasti vaikutukset voisivat kuitenkin heijastua Suomeen, jos suuret tuottajamaat alkaisivat ohjata raaka-ainevirtojaan uudelleen.

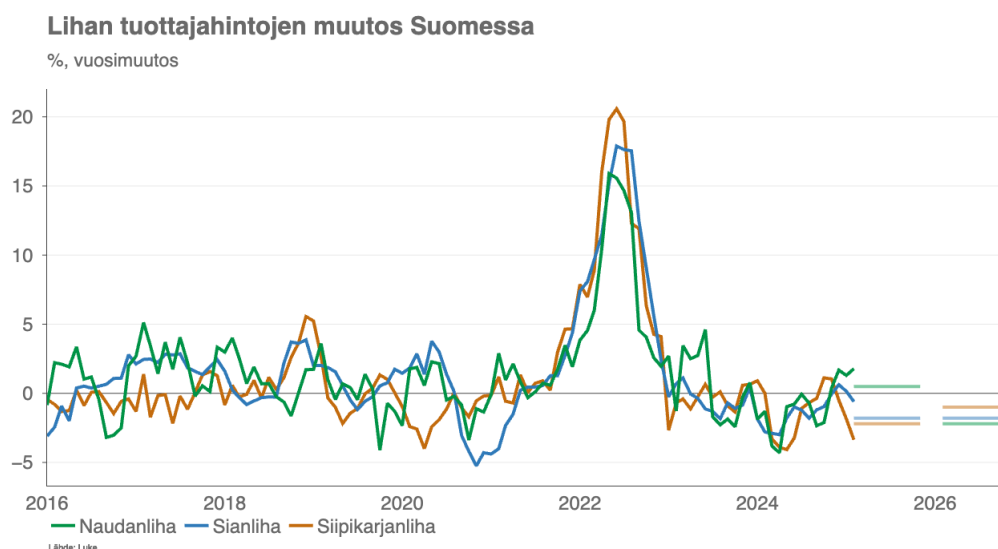
Naudanlihamarkkina hakee tasapainotilaa kotimarkkinoilla

Naudanliha on jo pidempään ollut suhteellisesti edullisempaa muihin lihalajeihin verrattuna, mikä lisännyt sen kulutusta. Tähän kasvuun on onnistuttu vastaamaan väliaikaisesti, mutta pidemmän aikavälin eläinmäärien väheneminen näkyy niukkuutena naudanlihamarkkinoilla. Tilanne on aiheuttanut niin poliittista kuin normaalien markkinamekanismien mukaista nousupainetta tuottajahintaan. Niukkuudesta huolimatta naudanlihan tuottajahinta nousee tänä vuonna vain 0,5 prosenttia, sillä naudanlihan tuotannon vahva kytkös maitosektoriin hillitsee hintakehitystä. Vain pieni osa naudanlihan tarjonnasta tulee lihakarjasta.

Tuotantoviiveiden takia vuosina 2023 ja 2024 laskeneet sonni- ja hiehomäärät realisoituvat tänä vuonna markkinoilla. Myös lypsylehmien ja siten vasikoiden määrän väheneminen jatkuu. Naudanlihan tuotanto vähenee tänä vuonna yhden prosentin. Vuonna 2026 tuotanto vähenee hieman enemmän, 1,5 prosenttia eläinmäärien, erityisesti vasikoiden vähenemän perusteella.

Nurmon siipikarjatehtaan toiminnan käynnistymisen vuoksi elokuussa 2024 sektorilla on nyt teurastuskapasiteettia vastaamaan kotimarkkinan ja vientikysynnän trendinomaiseen kasvuun. Broileriemojen määrä oli vuoden 2024 ensimmäisellä kolmanneksella kuitenkin merkittävästi pienempi kuin vuotta aiemmin, sillä tuotantoa ei laajennettu ennen tehtaan avautumista. Emojen määrän ennakoitaan palautuvan ja vähän kasvavan, minkä vuoksi siipikarjanlihantuotanto kasvaa tänä vuonna 2,5 prosenttia ja ensi vuonna 1,5 prosenttia. Siipikarjanlihan tuottajahinta laskee tänä vuonna 2 prosenttia.

Sianlihan tuotannon ja kulutuksen viime vuonna kasvanut ero kapenee tänä vuonna. Emakoiden määrän väheneminen jatkuu maltillisesti ja siten myös porsaiden määrän väheneminen, mikä näkyy lihasikojen pienempänä määränä. Sianlihan tuotanto vähenee tänä vuonna 1,5 prosenttia. Ensi vuonna tuotanto vähenee yhden prosentin. Sianlihan tuottajahinta laskee tänä vuonna 2 prosenttia ja ensi vuonna yhden prosentin.

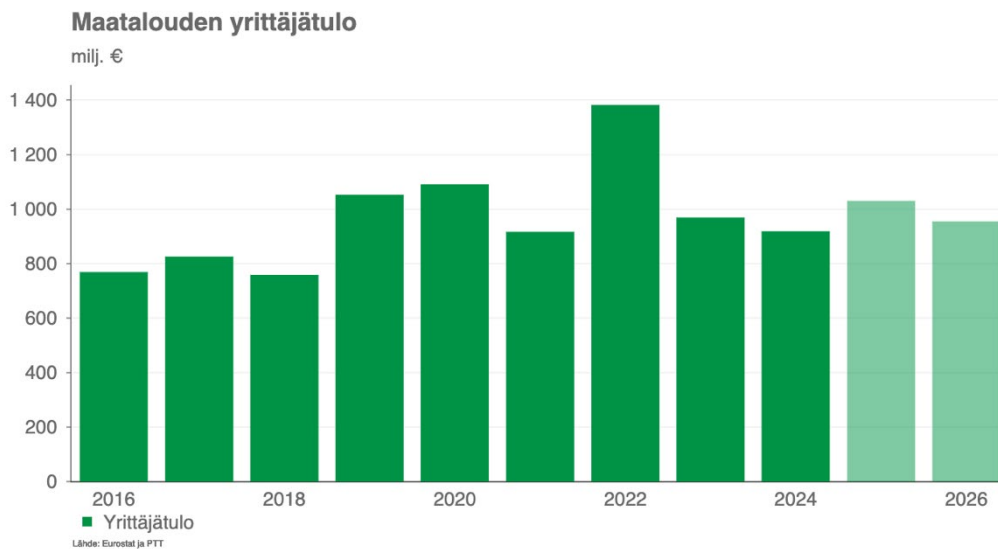

Maatalouden yrittäjätulo kääntyy hieman kasvuun

Maatalouden yrittäjätulo nousee tänä vuonna viime vuoteen verrattuna, noin 12 prosenttia. Yrittäjätulo on lähellä viiden edellisen vuoden keskiarvoa, ja nousee yli miljardin euroon. Maidon tuottajahinnan nousu kasvattaa markkina-tuottoja erityisesti kotieläintuotannossa. Maidontuotannon arvo kasvaa noin 70 miljoonaa euroa. Samaan aikaan tuotannon kustannukset jatkavat laskua panoshintojen laskiessa. Rehujen hinnan lasku selittää suurelta osin panoskustannusten laskua.

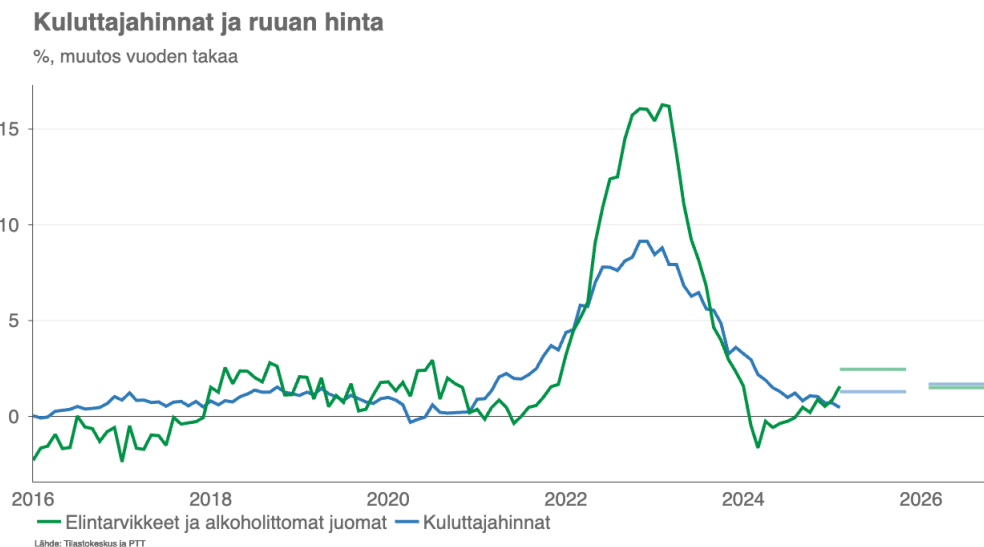
Kasvintuotannon tulot pysyvät ennustekaudella melko tasaisina. Epävarmuus viljan tuottajahintakehityksestä on kuitenkin suurta Venäjän hyökkäyssodan mahdollisten yllättävien käänteiden takia.

Ensi vuonna yrittäjätulo kääntyy laskuun. Maatalouden yrittäjätulon kehitys jatkuu kuitenkin viime vuosien tapaan hyvin epävarmana.

Ruuan hinta maltilliseen nousuun

Ruuan hinnan arvioidaan nousevan tänä vuonna 2,5 prosenttia, hieman yleistä inflaatiota nopeammin. Ruuan hinnan nousun taustalla on kysyntätekijät ja elintarviketeollisuuden kustannusten nousu. Maidon tuottajahinnan nousu ja vahva kysyntä kääntävät maitotuotteiden hinnat nousuun viiveellä. Lihatuote-ryhmässä nousu on maltillisempaa, mutta esimerkiksi naudanlihan kysynnän vahvistuminen luo paineita hinnan nousulle kysynnän ja tarjonnan tasapainottamiseksi. Leipä ja viljatuotteet -kategoriassa hintojen nousu jää vähäisemmäksi. Myös ensi vuonna elintarvikkeiden hinnat nousevat, mutta hieman vähemmän kuin tänä vuonna.

Ruuan inflaatiota on alkuvuonna ylläpitänyt erityisesti kahvin ja suklaan hintojen nousu. Raakakahvin maailmanmarkkinahinta nousi jyrkästi alkuvuodesta saavuttaen toistaiseksi korkeimman huippunsa helmikuussa. Tämä on nostanut kahvin kuluttajahintoja alkuvuodesta (helmikuussa 31 % vuoden takaisesta). Taustalla on äärisäiden tuotantoa rajoittavat vaikutukset suhteessa kasvavaan kysyntään. Myös suklaan kuluttajahinta on noussut merkittävästi (26 % vuoden takaisesta), ja suklaan keskeisen raaka-aineen kaakaon maailmanmarkkinahinta pysynee pidemmän aikavälin keskiarvoa korkeammalla, vaikka pahimmat hintahuiput ovat toistaiseksi takana.

Alkuvuodesta kaupparyhmittymät ilmoittivat alentavansa hintoja osassa tuotteita. Elintarvikekaupan lisääntynyt hintakilpailu hillitsee osaltaan elintarvikkeiden kuluttajahintojen nousua. Tammikuussa Tokmanni ilmoitti yhteistyöstä hollantilaisen Sparin kanssa, mikä myös osaltaan lisää painetta kauppojen keskinäiselle hintakilpailulle. Spar-yhteistyön myötä Tokmanni kasvattaa hieman markkinaosuuttaan ennustekaudella, mutta isossa kuvassa muutos ei ole merkittävä.

Suomessa ruuan hintojen nousu pysyy maltillisempana kuin EU:ssa keskimäärin. Merkittävää on, että muissa Pohjoismaissa ruuan hinnan nousu on selvästi kiihtynyt alkuvuodesta. Esimerkiksi Ruotsissa ruuan hinta nousi helmikuussa lähes 4 prosenttia ja Tanskassa lähes 6 prosenttia verrattuna vuoden takaiseen. Näissä maissa ruuan hintaa on nostanut mm. maitotuotteiden kiihtynyt hintojen nousu.

Epävakaassa markkinaympäristössä elintarvikkeiden hintojen heilahtelu voi lisääntyä markkinashokkien seurauksena.

Ostovoima elpyy mutta epävarmuus jarruttaa alan kasvunäkymiä

Palkankorotukset tukevat ostovoiman elpymistä inflaation pysyessä maltillisena. Kuluttajien luottamus omaan talouteen ja talouden kehitykseen on pysynyt matalalla, ja kotitalouksien säästämisaste on kasvanut. Yleinen maailmanpoliittinen tilanne ja työttömyyden uhka hillitsevät kuitenkin kulutuksen kasvua. Kuluttajat ovat edelleen elintarvikekaupassa hintatietoisia, mikä hidastaa etenkin korkean lisäarvon elintarvikkeiden kysynnän kasvua.

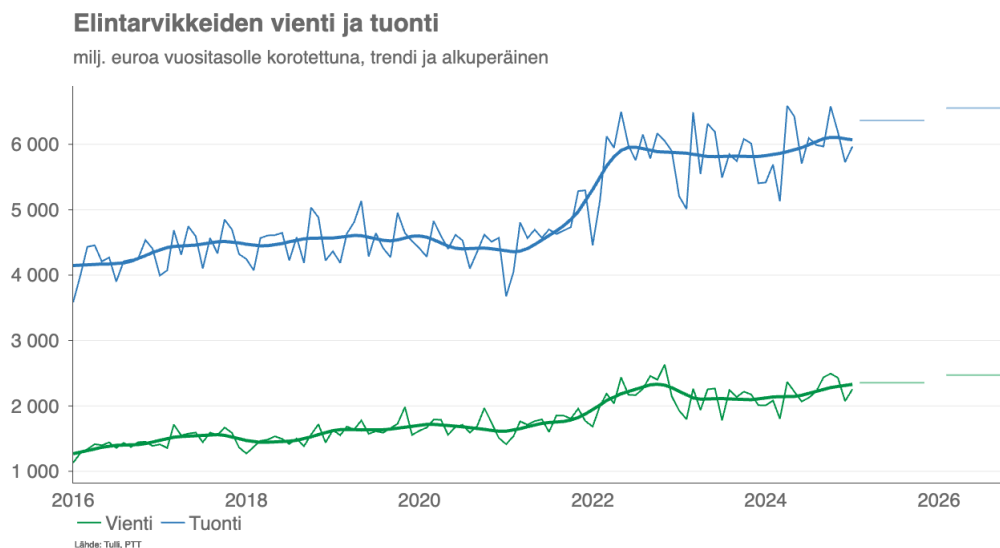
Viime vuonna elintarviketeollisuuden tuotannon volyymi palautui reilun prosentin kasvuun. Tänä vuonna volyymi kasvaa reilun prosentin kysynnän elpymisen myötä. Elintarviketeollisuuden liikevaihto puolestaan kasvaa noin 4 prosenttia. Liikevaihdon kasvua tukee volyymien kasvu, hintojen nousu sekä viennin kasvu. Jos Ukrainaan saadaan rauha järkevin ehdoin, parantaa se myös elintarviketeollisuuden suhdannenäkymää ensi vuonna.

Elintarviketeollisuuden kustannustaso kasvaa tänä vuonna hieman. Kustannustasoon vaikuttavat muun muassa raaka-ainekustannusten nousu, palkkasumman kasvu ja yleinen – joskin maltillinen - hintojen nousu. Elintarviketeollisuuden investoinnit kasvavat jonkin verran viime vuosista; ajankohta investoinneille on nyt parempi kuin pari vuotta sitten. Merkittävä osa investoinneista on kuitenkin korjausinvestointeja. Makeisteollisuuden investointeja vauhdittaa hallituksen päätös luopua kaavaillusta makeisten ja suklaan arvonlisäveron nostosta. Kustannusrasitetta alalle tuo lisääntyvä sääntely kuten metsäkatoasetus. Sääntely tuo uusia velvoitteita koko arvoketjulle. Tämä lisää raportointijärjestelmien investointi- ja ylläpitokustannuksia.

Yhdysvaltojen tullipolitiikasta välillisiä vaikutuksia Suomeen

Elintarvikevienti kasvaa tänä vuonna noin 7 prosenttia, mikä on hitaammin kuin hallitusohjelman mukainen viennin kaksinkertaistamisen tavoite vuositasolla edellyttäisi. Myös tuonti kasvaa etenkin tuontihintojen nousun vetämänä. Viennein vahva veturi on maitosektori, jossa on vahvaa globaalia kysyntää. Lihasek-

torilla viennin kasvu jää pieneksi tänä vuonna. Viljan vienti kasvaa jonkin verran tänä vuonna. Ennusteisiin tuo kuitenkin suurta epävarmuutta kansainvälisen kaupan jännitteisyyden lisääntyminen ja etenkin Yhdysvaltojen hallinnon tullipolitiikka.

Tullit ja vastatullit ovat kansainvälisen kaupan kannalta negatiivinen asia ja hidastavat kansainvälisen kaupan kasvua myös maa- ja elintarviketaloudessa. Suomessa vaikutukset olisivat ennen kaikkea välillisiä, ja ne tulisivat EU:n markkinoiden kautta. Suorat vaikutukset Suomen kannalta jäisivät vähäisiksi, sillä elintarvikeviennin ja -tuonnin arvo on pieni; Yhdysvaltoihin viedään Suomesta pääasiassa juustoja ja viljapohjaisia alkoholituotteita ja tuodaan mm. hedelmiä ja juomia.

Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden viennissä Yhdysvallat on EU:lle toiseksi tärkein kumppani. EU:n kauppapatsas Yhdysvaltojen kanssa on ylijäämäinen. EU:n vienti Yhdysvaltoihin koostuu pääasiassa jalostetuista elintarvikkeista, kun taas EU:n tuonti Yhdysvalloista on enemmän raaka-aineita ja väli tuotteita kuten soijaa. Herkimpiä Yhdysvaltojen asettamille tullimaksuille ovat sektorit, joissa merkittävä osa kokonaismyynnistä tulee Yhdysvaltojen markkinoilta, joissa kysynnän hintajousto on korkea ja korvaavien markkinoiden löytäminen on vaikeampaa. Tullien vaikutus näkyy lyhyellä aikavälillä tarjonnan lisääntymisenä EU:ssa, mikä painaisi hintoja alas läpi arvoketjun. Kotieläintuotannossa ei pystyttäisi sopeutumaan nopeasti kysynnän muutoksiin. Shokin jälkeen kauppavirrat järjestyisivät uudelleen, mikä tasapainottaisi tilannetta.

Vaikutuksia yksittäisten toimialojen kannalta on vaikea ennakoida, koska tullien tasosta ja pysyvyydestä ei ole varmuutta.

Tullien ja vastatullien vaikutusten arviointia monimutkaistaa se, että Yhdysvaltojen hallinnon tullit uhkaavat paitsi EU:n ja Yhdysvaltojen välistä kauppasuhdetta myös muita keskeisiä USA:n kauppakumppaneita kuten Kanadaa, Meksikoa, Brasiliaa ja Kiinaa. Seurauksena voi olla hyvin kompleksiset vaikutussuhteet globaalissa kaupankäynnissä. Vääjäämättä tulleja ja vastatulleja kohdentuu myös maataloustuotteisiin ja elintarvikkeisiin, sillä ruoka on kaikissa maissa poliittisesti tärkeä teema. Esimerkiksi jos Yhdysvallat asettaa tullit EU:lle ja Kiinalle, nämä voivat vastata asettamalla tullit Yhdysvaltain maataloustuotteille kuten soijalle. Tämä voi nostaa hintoja ja vaikuttaa kotieläintuotannon tuotantokustannuksiin.

Pitkään neuvoteltu vapaakauppasopimus EU:n ja latinalaisen Amerikan Mercosur-maiden kanssa johti poliittiseen päätökseen sopimuksen ehdoista viime vuoden marraskuussa. Sopimuksen voimaan saattaminen edellyttää vielä EU:n jäsenmaiden, Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien hyväksyntää. Sopimus on EU:lle merkittävä, sillä Mercosur-maat ovat yksi maailman suurimmista markkinoista. Vapaakauppasopimus astuneen voimaan aikaisintaan vuonna 2026, eikä merkittäviä vaikutuksia sektoriin tältä osin ennakoida ennustekauden aikana.

Jos Ukrainaan saadaan rauha vuonna 2026 Ukrainan ja Euroopan kannalta järkevin ehdoin, on mahdollista, että eurooppalaisille toimijoille avautuu mahdollisuus elintarvikevientiin Venäjälle. Tämä kuitenkin edellyttäisi voimassa olevien pakotteiden ja vastapakotteiden purkamista. Koska Venäjän vuonna 2014 vastatoimina elintarvikkeille asettama tuontikielto on edelleen voimassa, on ennen aikaista arvioida tämän mahdollisia vaikutuksia.

Keskeiset ennustemuuttujat

	2024	2025e	2026e
Leipävehnän tuottajahinta ¹	- 11 %	- 4 %	-1 %
Rehuohran tuottajahinta ¹	- 13 %	- 3 %	2 %
Elintarvikekauran tuottajahinta ¹	- 6,5 %	- 7 %	2 %
Naudanlihan tuottajahinta	8,6 %	0,5 %	-2 %
Sianlihan tuottajahinta	9,4 %	-2 %	-2 %

Siipikarjanlihan tuottajahinta	8,8 %	-2 %	-1 %
Maidon tuottajahinta	-9 %	9 %	2 %
Lannoitteiden hinnat	-38,2 %	2 %	-5 %
Energian hinta	-6,3 %	-7 %	-3 %
Rehujen hinnat	-7,1 %	-9 %	2 %
Maatalouden yrittäjätulo ²	- 5,2 %	12 %	-7 %
Ruuan kuluttajahinta (elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat)	0,0 %	2,5 %	1,5 %
Vilja ja leipätuotteet, kuluttajahinta	-0,1 %	0,3 %	1 %
Liha, kuluttajahinta	-1,4 %	1 %	0,5 %
Maitotuotteet, juustot ja kananmunat; kuluttajahinta	-2,4 %	2,5 %	1,5 %
Elintarviketeollisuuden volyymi	1,1 %	1,3 %	1,2 %
Elintarviketeollisuuden ³ liikevaihto	1,1 %	4 %	3 %
Elintarvikeviennin arvo	5,3 %	7 %	5 %
Elintarviketuonnin arvo	3,4 %	5 %	3 %

¹⁾ Tuottajahinta on satovuoden hinta 2024/25, 2025/26e ja 2026/27e.

²⁾ Maatalouden yrittäjätulon vuoden 2024 tieto perustuu Eurostatin ennakkotietoon.

³⁾ Sekä elintarvikkeiden (TOL10) ja juomien (TOL11) valmistus.

Ennusteen taustalla on käytetty mm. seuraavia tilasto- ja muita lähteitä: Eurostat, EU Agriculture Outlooks, FAO, International Grains Council (IGC), Luonnonvarakeskus, OECD, Päivittäistavarakauppa ry, Rabobank, Tilastokeskus, Trading Economics, Tulli, USDA WASDE -report ja VYR.